

Q&A – Träfasader och brand

1. På vilka typer av byggnader används träfasader idag?

Trä är det dominerande fasadmaterialet på enfamiljshus i 1–2 våningar, med en lång tradition i Sverige. Hundra år gamla röda stugor och de flesta villaområden från 1970-talet fram till idag domineras av träfasader.

De senaste 20 åren har allt fler flerfamiljshus och andra större kommersiella och offentliga byggnader byggts med trästomme. Denna utveckling har framför allt drivits av ett fokus på minskad klimatpåverkan då trä är en förnybar råvara som dessutom binder koldioxid under hela livslängden. Av samma skäl har också intresset av att använda fasader av trä ökat på denna typ av byggnader. Den totala marknadsandelen för träfasader på flervåningshus är dock fortfarande låg – uppskattningsvis 5 - 10%

2. Vad driver intresset för ökad användning av träfasader i flervåningshus och kommersiella byggnader?

Främst två faktorer:

- minskad klimatpåverkan
- estetiskt tilltalande uttryck

3. Vad är fasadens betydelse för en eventuell brand i ett flervåningshus?

Fasadbeklädnaden är en del av en ytterväggs brandskydd. Fasadbeklädnader får vid en brand endast utveckla värme och rök i begränsad omfattning. Om fasaden bidrar till att utveckla värme och rök i mer än begränsad omfattning ökar risken för brandspridning mellan våningsplan via ytterväggen. Utformningen av fasaden är därför central vid brandskyddsprojektering.

4. Hur kan man utforma en träfasad för att förhindra brandspridning i ett flervåningshus?

Eftersom trä är brännbart och har förutsättningar att kunna utveckla en mer än begränsad omfattning av värme och rök så krävs åtgärder som minskar denna risk. Vanliga lösningar är:

- kombinationer av trä och andra material i olika delar av fasaden
- användning av brandskyddsbehandlade träpaneler
- konstruktivt, fysiskt skydd som förhindrar/begränsar brandspridning
- kombinationer av ovan nämnda metoder
- fasadsprinkling som ett aktivt brandskydd

5. Hur kan man testa om en träfasad uppfyller Boverkets regler för brand?

Ett etablerat sätt är att ytterväggskonstruktionen med fasadmaterialet har provats i ett fullskaligt standardiserat test som visar hur en fasadkonstruktion beter sig vid brand. En ytterväggskonstruktion som klarar provning enligt SP Fire 105 uppfyller föreskriftkraven i Boverkets regler.

Träfasader som används på högre byggnader är vanligtvis testade och godkända enligt denna testmetod.

6. Vad menas med brandskyddsbehandlade träfasader?

Träpanel kan behandlas med brandskyddsmedel som oftast trycks in i träet (impregneras). Det finns också brandskyddsfärger på marknaden.

Behandlingen förbättrar träets brandegenskaper, och nya brandskyddsmedel med bättre prestanda och lägre klimatavtryck utvecklas kontinuerligt.

7. Kan de brandskyddande egenskaperna förändras över tid?

Ja. Vid långvarig exponering för väder och vind finns risk att brandskyddsmedel kan laka ur, vilket skulle kunna försämra panelfasadens brandprestanda. Därför är det viktigt att följa underhållsplanen, exempelvis med målning.

Standarden EN 16755 EXT syftar till att säkerställa att brandskyddade produkter behåller sina egenskaper över tid genom forcerade åldringstester och SBI-provning.

Pågående studier undersöker hur verklig åldring påverkar fasaders brandmotstånd och utvecklar metoder för att testa befintliga fasader utan att skada dem. Exempelvis görs nu SP Fire 105 tester på fasader som har suttit på byggnader ett antal år. Sammantaget kommer detta att öka förståelsen för hur olika brandskyddsmedel, konstruktionslösningar, väderexponering, underhållsintervall etcetera påverkar fasaders brandtekniska egenskaper över tid.

8. Vad är Svenskt Träs rekommendation för användandet av träfasader med hänsyn till brandfrågor?

Enfamiljshus (1-2 våningar)

Träfasader är ett naturligt och väl beprövat val.

Byggnader 3-8 våningar

Fasaden ska uppfylla följande krav:

1. vara testad och klara provning enligt SP Fire 105 (eller på annat sätt uppfylla Boverkets byggregler)
2. vara godkänd enligt EN 16755 (baserat på SBI-tester enligt RISEs ställningstagande) om brandskyddsimpregnering används
3. ha en dokumenterad underhållsplan från leverantören inklusive metod för att säkerställa produktens funktion över tid

9. Vad gör Svenskt Trä inom området träfasader?

Svenskt Trä driver sedan 2024 en Fasadkommitté, ett branschgemensamt initiativ med fokus på robusta lösningar, kunskapsspridning och ökad marknadsandel för träfasader.

Kommittén samverkar med både industri och forskning och finansierar också studier inom bland annat brandskydd och åldrande.